

ως φθονερὰ, ὅπερ συνήθως συμβαίνει εἰς τὰς νέας πρόσθεσ δὲ καὶ εἰς τὰς γράϊας γυναῖκα· ψυχὴ ζωρὰ, εὐθὺ δαίνουσα πρὸς τὸν σκοπὸν, ψυχὴ πτέρυγας ἔχουσα καὶ ἐξιπταμένη! Καὶ ἐτοιμότησιν πνεύμα τοῦ, καὶ εὐθυμία, καὶ εὐδιαθεσία· καὶ πάντα ταῦτα προξενούντα τὴν εὐτυχίαν οὐ μόνον εἰς αὐτὴν ἀλλὰ καὶ εἰς ἅπαντας τοὺς περὶ αὐτήν. Εἶνοι ἢ χαρὰ τῆς οἰκίας, τῶν συγγενῶν καθὼς καὶ τῶν ἀδελφῶν. Βλέπει πρόσωπόν τι σκυθρωπῶζον; καὶ δὲν στερεῖται λατρευτῶν, ἐν οἷς εἶσι καὶ ἡλίθιοι καὶ εὐρυεῖς, καὶ σπουδαῖοι καὶ παράλυτοι. Εἶναι ἐνάρετος, φιλόστοργος, φρόνιμος, ἐπιδεξία εἰς ὅλας τὰς γυναικείας ἐργασίας, εὐάγωγος καὶ ἔχουσα θέλησιν ἀρίστην. »

Βραδύτερον, εἰς ὦραν ποιήσεως, ὁ ἐντιμος Κέστνερος θέλει προσθήσῃ τὸ βλέμμα τῆς εἶναι γλυκὺ ὡς ἡ αὐγὴ τῆς ἀνοίξεως!

Ἴδου ἡ Καρλόττα!

Ἐκ τούτων ὀλέπει τις πόσον τὸ μυθιστόρημα πλησιάζει πρὸς τὴν πραγματικότητα. Γραφῶν ὁ Γαίθιος δὲν ἔχει ἀνάγκην φανταστικῆς δημιουργίας, δὲν ἔχει παρ' ἑνὸς μόνου οἰκογενειακῶν ὄνομα ἢ ἀλλάξῃ. Συναπῆν τήθησαν τῶν οὐτος κ' ἐκίνη εἰς χορὸν τινὰ τῆς ἐξοχῆς, ἀπόντος ποτε τοῦ Κεστνέρου, εἰς ὃν εἶχον μὲν ὁ ποσχετῆ τὴν χεῖρα τῆς Καρλόττας, ἀλλ' οὐχὶ καὶ μνηστεύσῃ, ὡς εἶπον ἔπειτα πολλάκις. Καὶ μὴ ὄντες ἄρα ἐλεύθεροι ἐνώπιον τῆς συνειδήσεώς των, ἦσαν ὅμως ἐλεύθεροι ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. Ὁ Γαίθιος ὑπέχει πολλάκις εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ διοικητοῦ. Μαντεύει δὲ πᾶς τις τὸ θέληγερνον ὅπερ εὕρισκεν εἰς τὰς ἐπισκέψεις ταύτας. Ἡ Κυρία Βούσφρ εἶχεν ἤδη ἀποθάνῃ πρὸ ὀλίγου. Ὁλὴ ἡ πόλιξην τοῦ Βέτζλαρ ἐθρήνησεν ἐκείνην ἢ πανταχοῦ ὠμόμαζον μητέρα τῶν παιδίων. Εἶδὲ καὶ ἡ Καρλόττα δὲν ἦτο ἡ μεγαλειτέρα, κατὰ παράκλησιν ὅμως τῆς μητέρας τῆς ἀποθηκεύσεως, δεκτὴν γενομένην παρ' ἀπάσῃ τῇ οἰκογενείᾳ, ἔλαβεν εἰς τὴν ἐλαφρὰν ἄλα καὶ βραχίαν τῆς χεῖρα τὸ σκῆπτρον τοῦ μικροῦ βασιλείου. Δὲν γνωρίζω εἰς τὸν κόσμον πρᾶγμα θελκτικώτερον τῆς παρθενικῆς ταύτης; μητρότητος ἀδελφῆς τοιαύτης, ἐπιεικοῦς, εὐθύμου, καὶ φρονίμου, ἧς τὴν σοβαρότητα ἐμετρίαζεν ἡ νεότης. Εἶναι ἀρχὴ ἐπιεικῆς μὴ ἐπιβαλλομένη εἰμὴ διὰ τῆς χάριτος, μὴ οὕτω βεβιαία περὶ τῶν δικαιωμάτων τῆς καὶ ἀισθανομένη τὴν ἀνάγκην νὰ καταστήσῃ ἑαυτὴν ἡμεροτέραν, ὅπως γίνῃ μάλλον ἀπασή.

Ὁ Γαίθιος εἶδε πάντα ταῦτα, καὶ ἐν τῷ Βερθέρω αἰ ἐκροσι σελίδας αἰ μετὰ τὴν συναπάντησιν τῆς Καρλόττας καὶ τοῦ ἥρωος ἔχουσιν ὅλην τὴν ζωηρότητα τοῦ ἡδυπνεστῆτος τῶν εἰδωλλίων. Εἶναι εἰκὼν ἐξ αὐτῆς ἀμείω. τῆς φύσεως ἀντιγραφείσα, ἔχουσα μὲν τὴν χροιάν τοῦ Κρευζίου (Creuze) ἀλλὰ καλλίτερον σχέδιον.

Ἐπανέλωμεν εἰς τὸν Κέστνερον καὶ Γαίθιον. Ἡ Καρλόττα ἦτο τῶν ὠραίων ὠραία; Εἶδον ἐπιστολὴν ἀνέκδοτον τοῦ I. K. Βοέκιου, πρὸς τὸν Νικολαί (8 Μαΐου 1775) « Ἡ Κυρία τοῦ Γραμματέως, λέγει ὁ Βοέκιος λαλῶν περὶ αὐτῆς, δὲν εἶναι ὠραία, ἔχει ὅμως πολλὰ θέληγερτα. » Ο. K. Βοέκιος, σοφὸς αὐτὸς, ἴσως δὲν ἦτο

ὁ ἀλανθαστότατος τῶν περὶ καλλονῆς κριτῶν. Ὅπως δὴποτε δυσκολεύομαι νὰ παραδεχθῶ τὴν κρίσιν τοῦ ἔχων ὑπ' ὄψιν ἀπὸ πολλῶν ἤδη χρόνων εἰκόνα τῆς Καρλόττας, καχαραγμένην πρὸ δύο ἐτῶν ὑπὸ τοῦ Σχουλβέις

Ὁ Κύριος Armand Baschet ὁ γράψας ὀλίγας ἀξιολογητάτας σελίδας περὶ Γαίθιου καὶ Βερθέρου, εἶπε τὴν ἀληθῆ λέξιν « εἶναι δούκησσα τῆς Λαμβάλλης . . χωρική. » Ἄλλ' ἡ λέξις αὕτη μόνη εἶναι μαρτύριον ὠραιότητος· ἔχει τὸ αὐτὸ ὡσεὶδὲς ἀλλ' ὁ ἴγον ἐπιμηκέτερον. Αἱ κασταναὶ τρίχες τῆς κεφαλῆς τῆς εἶναι πυκναὶ, εὐκαμπτοὶ καὶ λεπταὶ τὸ μέτωπον συνηνωμένον, ἔχον χροιάν λεπτὴν καὶ εὐγενῆ διατεταμημένον, τὸ ὄμμα τῆς γαλαδόν, ἀνοικτὸν, βαθὺ, καὶ γαλήνιον; ἀφίνει νὰ ἐκπίπῃ διὰ τῶν μακρῶν θλιεφριδῶν τῆς τὸ βλέμμα ἐκείνο τὸ τοσοῦτον διαπεραστικόν, ὥστε οἷος θέλγε, καὶ τοσοῦτον γλυκὺ ὥστε οἷος καταπραυίνει τὸ στόμα ὁ ἴγον μέγα, ἀλλ' ἔχον γραμμὴς καθαρὰς καὶ τὰ περίεξ συνεσταλμένα, δεικνύει τὴν σταθερότητα καὶ εὐθότητα τοῦ χαρακτῆρος. Ἡ εἰκὼν αὕτη εἶναι ἐκείνη ἣν φανταζέται τις, ἀπ' οὗ ἀναγνώστῃ τὸν Βερθέρον· εἶναι ἡ ἀξέπρατος καὶ σταθερὰ κεφαλὴ τῆς ἡρώιδος ταύτης; τοῦ χρέους καὶ τοῦ ὄρθου λόγου.

Ὅπως δὴποτε, τὴν ἡρσθη σφοδρῶς καὶ ὠμολόγησιν εὐγενῶς τὸν ἔρωτά του πρὸς τὸν Κέστνερον, ὁμνύων συγχρόως εἰς αὐτόν, οἱ ἀπαρνέται νὰ λάβῃ τὸ ἐπίπονον πρόσωπον τοῦ ἀντεραστοῦ, ἀλλ' οὐχὶ ἄνευ ἐνδομύχων ἡδονῶν καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ δυστυχοῦς ἐραστοῦ. Ὁ Κέστνερος ἐπίστευε, διότι ἐγνωρίζε τὸν Γαίθιον περιπαθῆ· δὲν πρέπει τις νὰ δυσπιστῇ εἰμὴ πρὸς τοῦ; ψυχροῦς ἀνθρώπους. Τάτε ἀρχεται ἡ διπλῆ μὲν ἐκείνη φιλία, τριπλοῦς δ' ἔρωτος, ὡν τοσοῦτον συγκινητικὰς εἰκόνα; ἀρῆκεν εἰς τὸ Βερθέρον.

Ἐκείνοι μόνον θέλουσι ἐνοήτῃ τὸν Βερθέρον, οἷτινες ἐδοκίμασαν ὡς ἐκείνος τὰς θλιβεράς ταύτας σχέσεις, καθ' ἃς πρέπει νὰ ἐπαγρυπνῇ τις τὴν καρδίαν του, καὶ νὰ μὴ τὴν ἀρίνην νὰ ἐρασθῇ πολὺ, πάντοτε ἐτοίμην οὖσαν νὰ ὑπερηγήσῃ τὰ ἀπηγηριυμένα ὄρια καὶ τοσοῦτον βιβλιότερον ἀναχαιτιζομένην, ὅσον ἐντιμότερον ἀνεθῆκέ τις εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ τιμὴν τὴν φροντίδα νὰ ἀναχαιτίξῃ αὐτὸς ἐαυτοῦ. Ἐν τούτοις ἡ ζωὴ ἐξαντλεῖται διὰ τῶν ἀλλεπαλλήλων καὶ ἀπασύτων τούτων ἀραιμάξεων, τῶν οὐδεμῶν ἔχουσῶν ἐξοδον, οὐδεμῶν ἀναχωχῆν· ἐρχεται τέλος πάντων ἡμέρα, καθ' ἣν πρέπει τις ἢ νὰ ὑποκύψῃ ἢ νὰ φύγῃ. Ὁ Βερθέρος ὑπέκωψεν, ὁ Γαίθιος ἐφυγεν· ἐνταῦθα τὸ μυθιστόρημα καὶ ἡ ζωὴ διαχωρίζονται ἐντελῶς.

Ἐπάρχουσιν ὅμως ἀκόμη ἀναλογίαι μεγάλαι, πρὸς ἃς ὁ ποιητῆς φαίνεται συνδιόμενος ὡς πρὸς φίλας ἀναμνήσεις. Ἡ σκηνὴ, ἐν ἣ ἀποφασίζεται ἡ ἀναχώρησις τοῦ Γαίθιου, ὁμοιάζει πολὺ πρὸς τὴν σκηνὴν, ἧτις προηγείται τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Βερθέρου. Ὅτε ὁ ποιητῆς χορηγεῖ τὴν προσωπικότητα αὐτοῦ εἰς τοὺς ἥρωας; τῆς φαντασίας του, μετὰ κόπου λαμβάνει αὐτὴν ὀπίσω. Ἡ ἡμερομηνία ὑπάρχει ἡ αὐτὴ καὶ ἐν τῷ μυθιστορηματι καὶ ἐν τῇ ζωῇ, 10 Σεπτεμβρίου, 1772.

Ἴδου τὸ χωρίον τοῦτο τῶν ὑπομνημάτων.

« Σήμερον μετὰ μεσημβρίαν, ὁ διδάκτωρ Γαίθιος